

**ONDERWIJSCOÖRDINATIE VAN DE
ZUSTERS VAN BERLAAR
DOWNLOAD 27 – najaar 2023**

Eva VROMMAN: *Passie en twijfel*

GEPASSIONEERD BLIJVEN ALS GODSDIENSTLEERKRACHT

Het boek

Op 26 november 2022 nam ik deel aan één van de bezinningsdagen voor onderwijsmensen in de abdij van Averbode. Dat was een bewuste keuze want spreekster van dienst was Eva Vromman en ik had ondertussen haar boek *Passie en twijfel* gelezen.

Eva Vromman geeft intussen al zo'n achttien jaar les in Barnum Secundair Onderwijs te Roeselare. In 2002 is zij afgestudeerd als godsdienstwetenschapper aan de KU Leuven. Daarna werkte zij drie jaar op de jeugddienst van het Bisdome Brugge, het huidige IJD, alvorens de stap naar het godsdienstonderwijs te zetten.

In dit boekje – het is 120 pagina's lang – beschrijft Vromman waar geloof en ongelooft voor haar om draait, en dat worsteling en twijfel daarvan onmiskenbaar deel uitmaken: *Christenen worden mensen van de weg genoemd. En zo ervaar ik dat ook. Ik zie mezelf als een pelgrim, stappend naar de horizon. De horizon kunnen we echter nooit vastpakken. Ze blijft steeds ongrijpbaar. De weg ernaar toe is echter spannend en boeiend, en soms ook vermoeiend.* (pag. 6)

Die weg gaat ze met haar gezin, maar ook als godsdienstleerkracht in haar school. Vele ervaringen met haar leerlingen komen in het boek aan bod en daarbij wordt in alle openheid verwoord dat jongeren in de seculiere samenleving van vandaag niet bepaald zitten te wachten op het vak godsdienst...

We mogen de wenteling tussen passie en twijfel van dichtbij meemaken, en de opbouw van het boek is daar zeker niet vreemd aan: de auteur beschrijft haar '(on)geloofsweg' met behulp van het beeld van de talrijke kamers in een huis. En dat is een geslaagde keuze. Na de fundamenten komen we via de voordeur binnen, doorlopen alle kamers om op zolder te eindigen.

Het is onmiskenbaar zo, en de dag in Averbode maakte dat overduidelijk, dat Vromman sterke zaken aandurft met haar leerlingen. Omdat je geloof en transcendentie niet kan ervaren op de schoolbanken, trekt zij eropuit met haar leerlingen. Zo deed ze met een groep leerlingen op het einde van het zesde jaar het Duitse militaire kerkhof te Vladslo aan. Ze hielden halt bij het treurend ouderpaar van Käthe Kollwitz. Verdeeld over de begraafplaats kregen de leerlingen de brief terug die ze negen maanden eerder aan zichzelf hadden geschreven, met daarin hun dromen en verwachtingen voor het zesde jaar. Wat het (her)lezen van deze brieven met deze jonge mensen deed, was confronterend... (pag. 56 – 57)

Eva Vromman gaat de vraag niet uit de weg of een eucharistieviering in de school nog kan. Zij vindt het niet haalbaar, of beter niet wenselijk onder de huidige omstandigheden. Immers, ook al behoort 'samen vieren' tot de kern van het christelijk geloof, de verplichting tot deelname maakt dat het waardevolle te grabbel wordt gegooid. Er dient over andere vormen nagedacht worden, maar daarvoor moet de band tussen school, schoolpastoraal en lokale kerkgemeenschap terug aangehaald worden.

Ook las zij samen met bepaalde leerjaren het Marcusevangelie, niet bepaald een simpele keuze...

Niet alleen als leerkracht maar ook als moeder van vier kinderen weet Eva Vromman het levensgevoel van de jeugd goed te vatten: de dwingeland van de sociale media, de hang naar veel positieve *likes* en de keuzestress die de vele mogelijkheden met zich meebrengen. Vandaar dat de auteur stelt dat jongeren nood hebben aan volwassenen die uitkomen voor hun eigen identiteit en voor de keuzes die ze gemaakt hebben. Immers, jongeren moeten kunnen ervaren waar volwassenen voor staan en vanwaar de verschillen komen. Neutraliteit verwerpt ze dan ook resoluut: *Ik ben een vurig pleitbezorger van geïnspireerd en bezield lesgeven vanuit de eigen christelijke traditie* (pag. 45).

Tot slot geeft de auteur zichzelf de opdracht om te beschrijven hoe de kerk er volgens haar over 10 jaar zou moeten uitzien...

Ten eerste - Eén kerkgebouw per stad of gebied/streek. Het geeft meer kansen voor verschillende vieringen (jongeren, gezin, Taizé,...) en voor een levende kerkgemeenschap.

Ten tweede pleit Vromman voor openheid, zowel letterlijk (de deur staat open), als teken dat mensen welkom zijn.

Ten derde ziet Eva Vromman een nederige kerk, waar mensen werken vanuit dienstbaarheid, met een knipoog naar de vele vrijwilligers die de werking draaiende houden, maar niet steeds gezien worden...

En tenslotte schuift onze auteur 'vreugde' naar voor: de kerk mag best wat meer vreugde uitstralen. *Het is niet het lijden dat verheerlijkt wordt, maar het leven dat gevierd wordt* (pag. 87).

Om het project van een christelijk geïnspireerde school volop gestalte te geven zijn er voor Eva Vromman twee belangrijke bouwstenen: schoolpastoraal en het vak godsdienst. Immers, ze putten allebei uit dezelfde bron. Willen we in dialoog gaan met anders- en niet gelovigen, dan is kennis van

de eigen traditie een must – en zo komen we weer bij het vak godsdienst als kennisvak, noodzakelijk om een eigen religieuze identiteit op te bouwen (pag. 107 – 108).

Twee externe stemmen geven hun reacties en indrukken op het boek: Mgr. Lode Aerts, bisschop van Brugge, en Didier Pollefeyt, Academische Lerarenopleiding Theologie en Religiewetenschappen KULeuven.

Graag eindigen we deze bespreking met dit citaat van Lode Aerts, het is een appreciatie waarbij we ons graag aansluiten: *Het [boek] is een openhartig en nuchter relaas over het godsdienstonderwijs en het slaat de brug naar de ruimere wereld die bestaat rond de school.*

Eva Vromman, ***Passie en twijfel. Het geloof van een godsdienstleerkracht***, Halewijn, 2020, 120 pp.

Eva te gast in Berlaar

De traditie van samenkomsten te Berlaar met directieleden van de scholen en andere geïnteresseerden werd na 2019 noodgedwongen *on hold* gezet wegens corona. Doch met Eva Vromman namen we de draad terug op en zo was zij onze gast op woensdag 11 oktober 2023. Het was een geïnteresseerde groep van ruim 40 aanwezigen, want naast directieleden en de zusters Marie Josee en Andrea, sloten ook heel wat leden van de pastoraal actieve groepen van Heilig Hart van Maria Berlaar en Mariaburcht Stevoort aan, alsook enkele campusraadleden. Ook verwelkomden we Raf Van Horebeek, stafmedewerker pastorale zorg en wonen en kwaliteitscoördinator voor de woonzorgcentra van de Zorggroep zusters van Berlaar. Immers, scholen en woonzorgcentra van de Zusters van Berlaar putten uit dezelfde bron van ***eenvoud, liefde en gastvrijheid***.

Aan de hand van een knappe PowerPoint gaf Eva een boeiende, kleurrijke en gesmaakte voordracht. Zoals in het boek loodste Eva ons door de kamers van het huis, maar bijkomend beeldmateriaal en citaten gaven extra 'power' aan deze lezing. Scherpe citaten van **Rik Devillé** en de onlangs overleden **Luc Vankrunkelsven**, norbertijn van Averbode (+ 15.09.2023) – beiden met passie bezig vanuit evangelische beweging, werden niet geschuwd.

We stonden ook stil bij een gegeven dat als het moeilijkste ervaren wordt...: vergeven na aangedaan onrecht. Met **Mary Karen Read** worden we op het spoor gezet van vergeving die toekomst mogelijk maakt. Zij was een 19-jarig slachtoffer van de schietpartij op Virginia Tech in Blacksburg (US) en wilde lerares worden. Nu leert ze ons postuum een les van vergeving in de nasleep van de dodelijkste schietpartij in de Amerikaanse geschiedenis.

'Als ons een diepe verwonding is aangedaan, herstellen we pas als we vergeven,' had Mary geschreven in een klein rood notitieboekje dat door haar familie werd ontdekt in haar studentenkamer op Virginia Tech, de dag nadat ze was vermoord tijdens haar Franse les in Norris Hall in april 2016.

When deep injury is done to us, we never recover until we forgive. Forgiveness does not change the past, but it does enlarge the future.

Ook **Hannah Arendt** was present, de beroemde Joodse filosofe die de uitspraak 'de banaliteit van het kwaad' – met Adolf Eichmann voor ogen – wereldkundig maakte. Een schitterend filmfragment van Arendt in de aula te midden haar studenten, zette het geheel kracht bij. En tenslotte citeerde Eva meermaals uit het werk van **Tomas Halik**, de gekende Tsjechische priester en filosoof (° 1949 Praag), voor wie Eva duidelijk een grote sympathie heeft.

Eva eindigde met een (Bijbelse) wens, als volgt weergegeven in de laatste dia van haar PP. Het geeft overtuigend de hoop weer van waaruit zij leeft...

Dank je wel en een wens	Let wel, voor een boom is er hoop:	Zelfs omgehouden kan hij nog uitbotten,
	Opnieuw in bladeren schieten.	Al worden zijn wortels oud in de grond,
	Al sterft zijn stronk diep in de bodem,	Hij hoeft maar water te ruiken en hij loopt uit,
	Krijgt weer twijgen als een jonge plant.	Job 14, 7-9

Het vak godsdienst geven aan leerlingen van vandaag... het is geen eenvoudig gegeven. Maar met de weide insteek van Eva, die jongeren aanzet tot reflectie over hun identiteit en zingeving, zitten we zeker op het goede spoor.

En er werd lang, heel lang nagepraat tijdens een gezellig samenzijn, met een drankje en versnapering. Tevens kreeg men de kans om het boek aan te schaffen.

Alle aanwezigen konden zich inschrijven om de PowerPoint te ontvangen in hun mailbox. En het verwonderde ons niet dat zo'n 30 aanwezigen dat ook deden...

Na 4 jaar onderbreking wegens corona mogen we deze namiddagsessie zeker als een succes beoordelen.

En dus wordt volop nagedacht over alweer een volgende bijeenkomst...

Jan Van Deuren